

SZAKMAI FOGÁSOK – II. RÉSZ

Kispál Sándor

bútorasztalos-mester, műtárgyvédelmi asszisztens

A felületkezelés minden asztalos számára nagy fontossággal bír, különösképpen igaz ez a bútorestaurátor-műhelyben dolgozó műbútorasztalosokra, restaurátorokra. Ugyanis nem elég ismerni a korszerű felületkezelési eljárásokat, hanem ismerni kell az összes valaha létezett felületkezelést is. Az előző hónapban az előkészítési, grundolási munkálatokat mutattuk be.

FÉNYEZÉS

Ráfényezéskor a teljesen pórustómitott felületre olajat szórnak, és rongylabdával végzik az 5%-os politúr felhordását. Amikor a labda ragadni kezd a felületre, ismét lehet egy pár csepp olajat adni hozzá. Általában a gyakorlott mester látja a labdán, hogy a felületen nem sok-e az olaj. Mindig szárazra kell dolgozni a labdát, általában 1 m² -re 3 labdányi politúrt visznek fel, és utána 1 napot pihentetik. A ráfényezés művelete 4–5 alkalommal megismételhető,

addig, amíg elég vastag réteg képződik a felületen. Harmadik ráfényezés előtt a felületet 2000-es polírpapírral átcsiszolják, eltávolítva az esetlegesen beragadt porszemcséket.

Utolsó, felfényezéses műveletnél olajjal és 1–2% -os politúrral labdázunk, hogy a sellakban lévő olajat a felszínre hozzák, illetve, hogy a felület tükörfényes legyen. Egy órai száradás után iberollal (felfényező folyadékkal) eltávolítják a maradék olajat a felületről. A ronggyal addig dolgoznak, amíg tiszta, olajmentes fényt kapnak.

A lapok éleit, a párkányokat és a faragásokat nehéz politúrozni, ezért petersburger lakkal kezelik. Ez a lakkeverék a sellakon kívül különböző gyantákat tartalmaz, és 25%-os szárazanyag-tartalmú, tehát sűrűbb, mint az általában használt politúr. Póniszőr ecsettel kell felkenni több vékony rétegben, vagy bevett

Políturlabdázás

szokás szerint tiszta rongyot mártva a lakkba, egy mozdulattal végighúzzák a politúrozott lap élén. A bútorestaurátor (tárgyrestaurátor-művész), mindig igyekszik az eredeti anyagokat és technológiákat használva végezni az antik bútorok restaurálását. Ez nem egyszerű feladat, hiszen nem mindig állapítható meg az eredeti felületkezelés. Régen viaszolták a bútorokat, amely egy szép felületet adott. Azonban Távolszór-Keletről, a XVII. századtól kezdődően az Európába bekerült, lakkozott tárgyak fényesebb, tartósabb megoldásokra inspirálták a hazai asztalosokat, festőket. A japán

Tálaló

Sellakpolitúrozás

Urusi lakkal való kezelés

urusi lakktechnikát nem ismerték, és az urusi lakkfa nedve is nehezen beszerezhető a mai napig. Tudni kell róla, hogy erősen bőrizgató hatású! Könnyebben beszerezhető volt azonban a sellak. Ez a lakk tetű váladéka, egy természetes polimer, amely minőségben messze elmarad az urusi laktól, viszont erre épült az európai felületkezelés.

Az 1800-as évek elejére több technológiát fejlesztettek ki. Az angolok többféle gyantából keverték ki a felületkezelő lakkokat, a franciák olaj- vagy sellakalapozás után habkőporos labdával tömítették a felületet, majd labdával politúrozták tükörfényesre. A restaurátorműhelyben a távol-keleti

laktárgyakat lakkrestaurátorral konzultálva javítják. Az 1900-as évek elején sok lakkozást sellakkal javítottak, mert erre volt lehetőségük, mára ezek a felületek besötétedtek, és a felületről a kiszáradt sellak lemosható. Letisztítás után urusi lakkal lakkozzák, már amennyiben a tulajdonosnak van rá anyagi kerete.

KORSZERŰ ANYAGOK

Az asztalosokra nagy nyomás nehezedik a megrendelő felől, hogy olcsóbban és gyorsabban készüljön a felületkezelés. Néhány nagyobb lakkgyártó cég ezért szórható politúrt, és politúr hatású lakkot fejlesztett ki. Ezek új bútoroknál és felújításnál használhatóak, azonban restaurálásnál mindenképpen kerülni kell ezeket.

A szórható politúr, a kolofónium (fenyőgyanta) hozzáadásával jobban terül. De több réteg felhordása esetén a lakkrétegek között apró narancshéjszerű foltok láthatóak néhány hónap múlva. Ezek a teljesen sima, tükröződő felület alatt hologramszerűen

Vitrin

látszódnak. Az átlagos felhasználót nem zavarja, viszont a műgyűjtők ezt észreveszik, és a nem eredeti technológia használata lerontja a műbútor értékét.

A politúr hatású lakk, nitrocellulóz alapú készítmény, amely anyagában színezve van, és a 70 gloss felületi struktúrája megfelel egy átlagos sellakpolitúrozásnak. Ez az anyag labdázható és jó minőségben szórható, azonban restaurálás során tilos használni, mert az antik bútor elveszti az eredetiségét. ■

Kis íróasztal